

Стояцька Ганна Михайлівна
кандидат філософських наук, доцент
доцент кафедри філософії та політології
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

КОРУПЦІЯ ЯК ФАКТОР СПРИЯННЯ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНІЙ ОРГАНІЗОВАНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ

Формування стратегії національної безпеки неможливе без урахування викликів та загроз, які несе транснаціональна злочинність. Саме транснаціональні злочинні загрози на сьогодні в усьому світі визнаються найнебезпечнішими в сенсі масштабу та впливу на вільні ринки, фінансові інститути, правоохоронні органи і силові структури, судову систему та транспарентність влади. Наразі особливої уваги заслуговує фактор впливу корупційної складової на зростання злочинної загрози в усьому світі.

Титульним міжнародним документом, що описує ставлення міжнародної спільноти до даного явища, є Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності, прийнята резолюцією Генеральної Асамблеї від 15 листопада 2000 року з трьома додатковими протоколами (т. зв. Палермська конвенція, ратифікована Україною 2 лютого 2004 року). Власне, з прийняттям Палермської конвенції (яка окремою восьмою статтею містить застереження про криміналізацію корупції) та з моменту оприлюднення чергової програми Стратегії національної безпеки США 2010 року [1], замість поняття «міжнародна організована злочинність» починає широко використовуватися термін «транснаціональна організована злочинність» як такий, що більш точно описує загрози, з якими світ стикається сьогодні. Примітно, що даний термін особливо підкреслює транс-кордонний характер злочинних загроз саме через корупційну складову, яка простежується в широкому діапазоні видів протиправної діяльності, в тому числі щодо надання підтримки для тероризму.

Показово, що транснаціональна злочинність, найбільш промовистими прикладами якої вважаються контрабанда зброї, збут наркотиків, торгівля людьми, кіберзлочинність та тероризм, базується на корупції як механізмі підживлення та розвитку суб'єктів організованої злочинності в усьому світі. Водночас державна корупція, боротьбі з якою присвячено більш ніж три десятки міжнародних глобальних та регіональних документів, ідентифікується як засіб легалізації злочинних синдикатів і кримінально пов'язаних з ними олігархічних кіл, завдяки яким злочинні мережі не тільки розширюють поле власних операцій, а й диверсифікують свою діяльність, що призводить до конвергенції транснаціональних загроз та стрімкої дестабілізації сектора безпеки в усьому світі. Найзагрозливішим з аспектів означеної проблеми на

сьогодні визнається утворення альянсів між злочинними мережами та корумпованими елементами національних урядів, що призводить до експоненціального зростання транснаціональної злочинної діяльності. У країнах зі слабкими демократичними інститутами та зігнорованим принципом верховенства права такі альянси набувають форм прямого зрощування криміналу із владою або відкритого сприяння урядів кримінальній та терористичній діяльності. Такі країни є найбільш вразливими для впливів та проникнення транснаціональної організованої злочинності, зазнають впливів на перебіг політичного процесу шляхами прямого підкупу можновладців, створення умов для тіньової економіки, інфільтрації кримінальних кіл у фінансові та безпекові сектори тощо.

Неоднозначність описуваної проблеми полягає в тому, що спровоковані корупцією транснаціональні злочинні загрози не мають виражених кордонів, тоді як боротьба з корупцією в усьому світі залишається переважно явищем національним. Ще одне контроверсійне правове питання – так звана проблема evidence strategy, тобто стратегії доведення корупційної діяльності як чинника транснаціональних злочинних загроз. У цьому сенсі міжнародне право постійно стикається з проблемними питаннями «...операціоналізації (тобто встановлення емпіричних проявів корупційних чинників), що є найбільш складним елементом оціночних процедур, яка в більшості випадків не може бути уніфікована» [2].

На тлі бурхливих змін в українському суспільстві, в останні роки боротьба з корупцією оголошена пріоритетним напрямком державного будівництва. Так, зокрема, «послідовна антикорупційна політика» (п. 4.5) та «зниження корупційних ризиків у секторі безпеки і оборони» (п. 4.7) оголошені напрямами державної політики у Стратегії національної безпеки України 2015 року, а стратегічні орієнтири для проведення системних політичних і соціально-економічних реформ в Україні визначає і Угода про асоціацію між Україною і ЄС. Цими документами «Україна забезпечуватиме поступову конвергенцію у сфері зовнішньої і оборонної політики та розвиватиме взаємодію у рамках Спільної безпекової і оборонної політики ЄС для посилення спроможностей сектора безпеки і оборони, а також підтримання міжнародної безпеки і стабільності» [3]. В цілому окремим питанням боротьби з корупцією присвячено більш ніж 30 Законів України, а в громадській думці активно поширюється теза, що корупція в цивілізованому світі за своїми надтяжкими наслідками прирівнюється до вбивства. Водночас, згідно з Corruption Perceptions Index (Індексом сприйняття корупції), що щорічно розраховується міжнародною організацією Transparency International, за результатами 2015 року Україна за рівнем корупції в державному секторі посіла 130 місце серед 167 країн. Характерно, що за п'ять останніх років ситуація фактично не змінилася (у 210 році Україні належало 134 місце серед 178 країн світу). Оскільки сам індекс є показником толерації корупції, ми змушені констатувати патерналізацію свідомості населення України щодо

цього ганебного корозійного суспільного явища. І мова йде не лише про те, що українці таким шляхом позбавляють майбутнього себе і країну, йдеться про загальні умови безпеки існування у світі. Терпимість до корупції означає реальну загрозу для життя, здоров'я, честі, гідності, власності через пасивне заохочення торгівлі людьми, наркозбуту, нелегального обігу зброї, а в умовах воюючої країни ще й зростання воєнної небезпеки, тероризму та сепаратизму. Поміж іншим, саме корупція є одним із чинників тих подій, що зрештою призвели до анексії та окупації українських територій. Тому кожен, хто сьогодні в Україні бодай пасивно толерує корупцію, фактично є суб'єктом першої ланки ланцюга злочинів, що законодавчо ідентифікуються як державна зрада або організована злочинність, а сам факт толерації корупції означає також і відповідальність за сприяння транснаціональній злочинності. У світі, де звичні кордони давно вже стали номінальними, транснаціональна організована злочинність перебуває у висхідній фазі. Тому формування національної безпеки неможливе без врахування вимог загальної системи захисту від транснаціональних загроз, серед яких боротьба з корупцією постає ключовим елементом.

1. National_Security_Strategy. May 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.whitehouse.gov/sites/default/files/rss_viewer/national_security_strategy.pdf

2. Міжнародний досвід визначення корупційних ризиків та можливості його використання в Україні. Аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1390/>

5. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>

Біліченко Валерій Віталійович
старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРИНЦИПИ БОРОТЬБИ З ТЕРОРИЗМОМ В УКРАЇНІ

В наш час ми дуже часто стикаємося з поняттям тероризму. По радіо або по телевізору ми чуємо про проведення чергової антитерористичної операції. В чому полягає поняття тероризм?

Тероризм – полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні терору шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших зазіхань на життя чи здоров'я ні в чому не повинних людей або погрози вчинення злочинних дій з метою дося-